

GLA:D Årsrapport 2017

Grønne, Dorte Thalund; Roos, Ewa M.; Skou, Søren Thorgaard

Publication date:
2018

Document version:
Forlagets udgivne version

Document license:
CC BY-NC-SA

Citation for published version (APA):
Grønne, D. T., Roos, E. M., & Skou, S. T. (2018). *GLA:D Årsrapport 2017*. Syddansk Universitet.

Go to publication entry in University of Southern Denmark's Research Portal

Terms of use

This work is brought to you by the University of Southern Denmark.
Unless otherwise specified it has been shared according to the terms for self-archiving.
If no other license is stated, these terms apply:

- You may download this work for personal use only.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying this open access version

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details and we will investigate your claim.
Please direct all enquiries to puresupport@bib.sdu.dk

Årsrapport 2017

GLA:D[®]

SDU

GLA:D® Årsrapport 2017

GLA:D®

Behandling til knæ- og hofteartrose

I Danmark siden 2013

GLA:D® er eksporteret til Canada, Australien og Kina

Godt Liv med Artrose i Danmark (GLA:D®) er et nationalt initiativ fra Forskningsenheden for Muskuloskeletal Funktion og Fysioterapi ved Syddansk Universitet.

GLA:D® repræsenterer en evidensbaseret behandlingsindsats for patienter med knæ- og hofteartrose bestående af patientuddannelse og neuromuskulær træning og understøtter implementering af de nationale kliniske retningslinjer på området.

GLA:D® tilbydes i hele landet. Ved udgangen af 2017 er 1.109 klinikere uddannet i GLA:D® og 383 enheder heraf 34 kommuner har haft patienter i forløb.

Næsten 30.000 patienter har i løbet af de sidste 5 år deltaget i et GLA:D®-forløb.

I GLA:D® Årsrapport 2017 kan du bl.a. få et overblik over de resultater patienterne har opnået i form af lavere smerte, lavere forbrug af smertestillende medicin, bedre funktion og bedre livskvalitet.

God læselyst!

*Ewa Roos,
Fysioterapeut og professor,
Syddansk Universitet*

*Søren Thorgaard Skou
Fysioterapeut og lektor,
Syddansk Universitet &
Næstved-Slagelse-Ringsted Sygehuse*

Hvad er GLA:D®?

GLA:D®

Patientuddannelse
2 x 1 ½ time

Undervisning ved
tidligere deltager

Superviseret neuro-
muskulær træning
6 uger - 2 x om ugen

Det overordnede formål med GLA:D® er, at

- alle patienter med artrose uanset bopæl og økonomi skal tilbydes patientuddannelse og træning i henhold til de kliniske retningslinjer,
- kirurgi kun skal overvejes, når ikke-operativ behandling ikke giver tilfredsstillende resultater.

Tre obligatoriske dele i GLA:D®:

- Uddannelse af klinikere til at varetage uddannelse og neuromuskulær træning for patienter,
- 2 sessioner med patientuddannelse og minimum 6 ugers neuromuskulær træning af patienter i de enkelte GLA:D®-enheder,
- registrering af patientdata i det nationale GLA:D®-register.

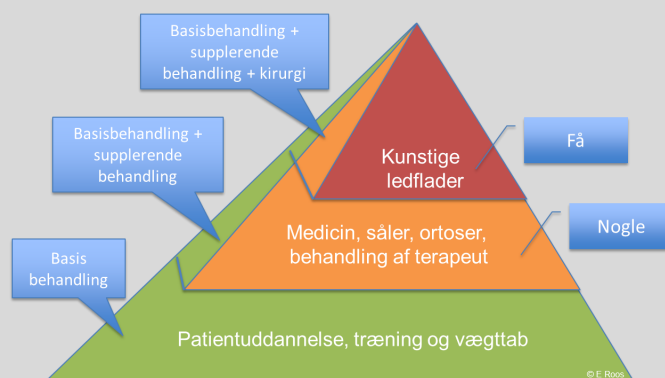
Mål med GLA:D® er, at patienterne opnår

- et forøget fysisk funktionsniveau,
- et reduceret smerteniveau,
- et reduceret medicinforbrug,
- forøget livskvalitet.

Det er målet, at dette medfører færre besøg i sundhedssektoren, og dermed lavere omkostninger for individet og samfundet.

Nationale kliniske retningslinjer for behandling af knæ- og hofteartrose:

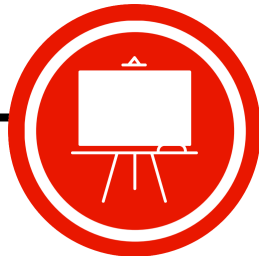
Alle patienter bør tilbydes basisbehandling, nogle har brug for supplerende behandling, mens kun 10-15 % har brug for kirurgi i form af kunstigt knæled.

GLA:D[®] i praksis

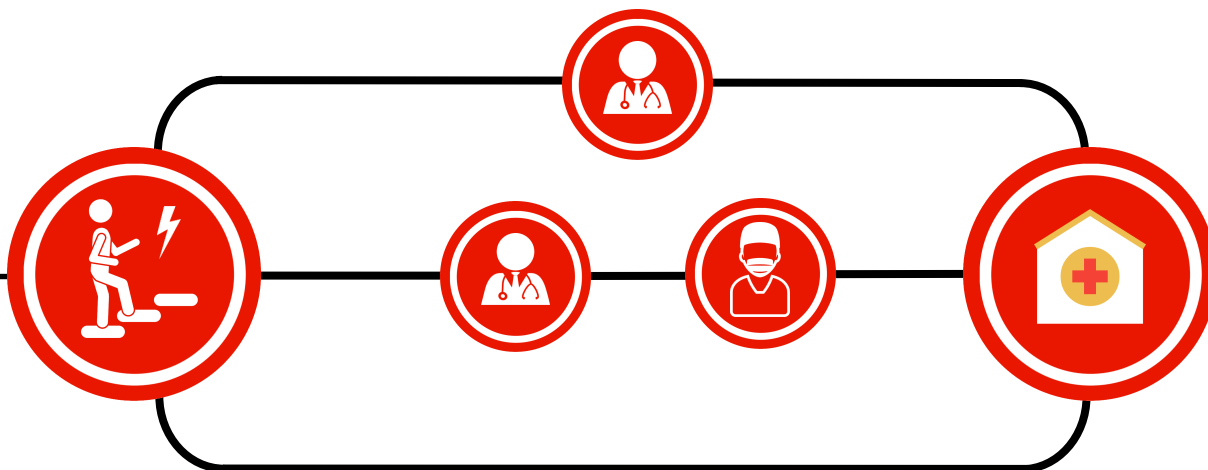
Klinikere deltager i 2 dages kursus på SDU

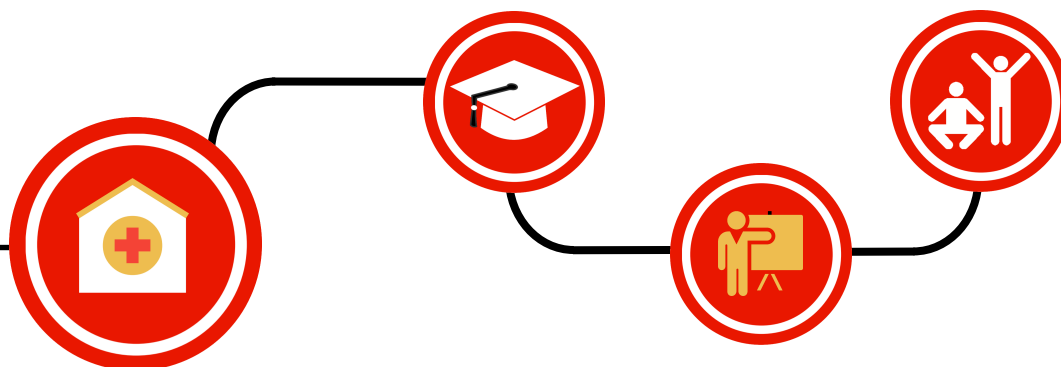
Kurset indeholder teoretisk undervisning og praktiske øvelser

GLA:D[®] tilbydes primært i private klinikker og i kommunalt regi

Patienter med knæ- eller hofteartrose får adgang til GLA:D[®] via henvisning fra egen læge / ortopædkirurg eller de henvender sig selv direkte til GLA:D[®]-enheden

GLA:D[®] for patienter indeholder patientuddannelse, undervisning ved tidligere GLA:D[®]-deltager (ikke obligatorisk) samt neuromuskulær træning 2 x om ugen i minimum 6 uger

GLA:D® i hele Danmark

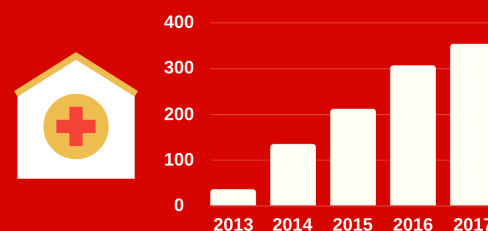

Modelfoto: Colarbox

Antal deltagere

Antal aktive klinikker

GLA:D® tilbydes i alle dele af landet

I perioden 2013 til 2017 har 383 forskellige GLA:D®-enheder haft patientforløb - heraf 34 kommuner.

14 % af alle forløb er foregået i kommunalt regi og de resterende forløb i privat praksis. Der er tendens til, at en stigende andel foregår i kommunerne. De to GLA:D®-enheder med flest patientforløb er Roskilde Kommune og Københavns Kommune.

I 2013 – 2017 har SDU afholdt 15 kurser for klinikerne, med 1.109 deltagere i alt.

Næsten 30.000 patienter

Fra 2013 til 2017 har der været 29.119 patientforløb i alt.

Det årlige antal GLA:D®-patienter stiger hvert år. Dog har stigningen i det årlige antal patienter været begrænset fra 2016 til 2017.

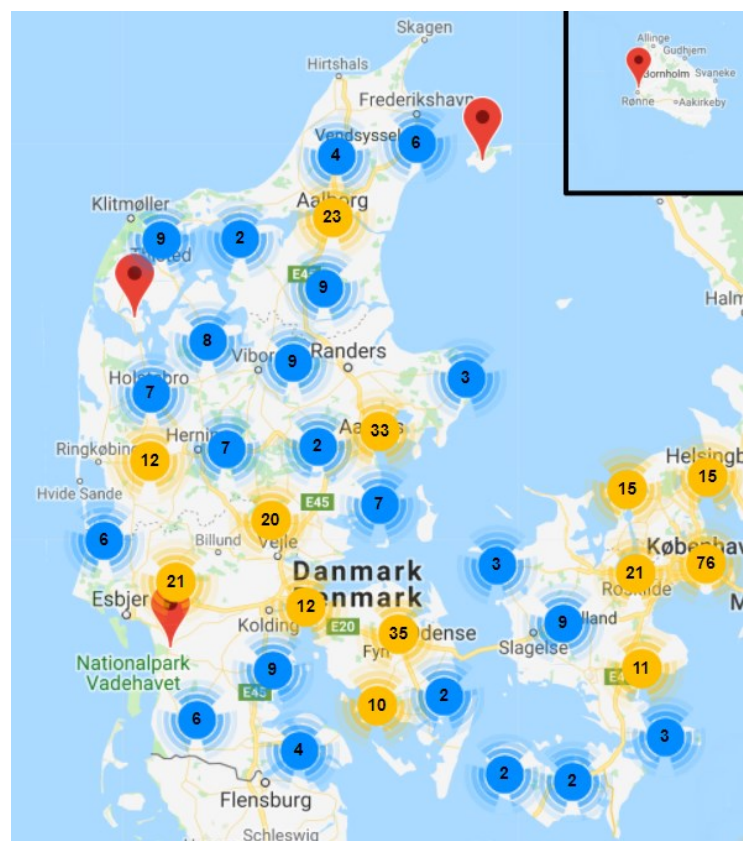
Årligt var der i gennemsnit 20 patienter pr. klinik i 2013 og 28 patienter pr. klinik i 2017.

Stor deltagertilfredshed

Efter GLA:D®-forløbet angiver 9 ud af 10 patienter, at de synes godt eller meget godt om GLA:D®.

Ligeledes angiver 9 ud af 10, at de minimum en gang om ugen anvender det de har lært i GLA:D®-forløbet.

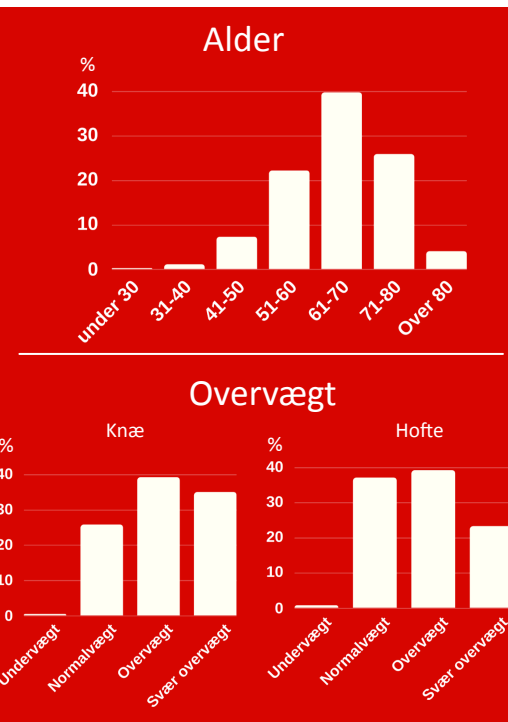
Geografisk placering af aktive GLA:D®-enheder

Hvem deltager i GLA:D®?

Modelfoto: Colorbox

Køn og alder

72 % af patienterne i GLA:D® er kvinder og modsat er 28 % mænd. Der er tendens til, at andelen af mænd stiger.

Patienterne er mellem 15 og 91 år. I gennemsnit er patienterne 64,9 år og der er en tendens til, at gennemsnitsalderen stiger svagt. I gennemsnit er knæpatienterne 64,4 år og hoftepatienterne 66,1 år.

Den typiske GLA:D®-deltager er en overvægtig kvinde på 65 år med ondt i knæet

Knæ og hofte

3 ud af 4 har primært besvær med et knæled og 1 ud af 4 har primært besvær med et hofteled.

Knæpatienterne har gennemsnitligt haft symptomer fra knæet i 46 måneder og hoftepatienterne i 36 måneder. Der er en tendens til, at symptomvarigheden bliver kortere.

Overvægt

Patienternes gennemsnitlige BMI er 28,3. Knæpatienterne har et gennemsnitligt BMI på 28,7 og hoftepatienterne på 27,0. 74 % af knæpatienterne og 62 % af hoftepatienterne er overvægtige.

Tidligere skade og andre sygdomme

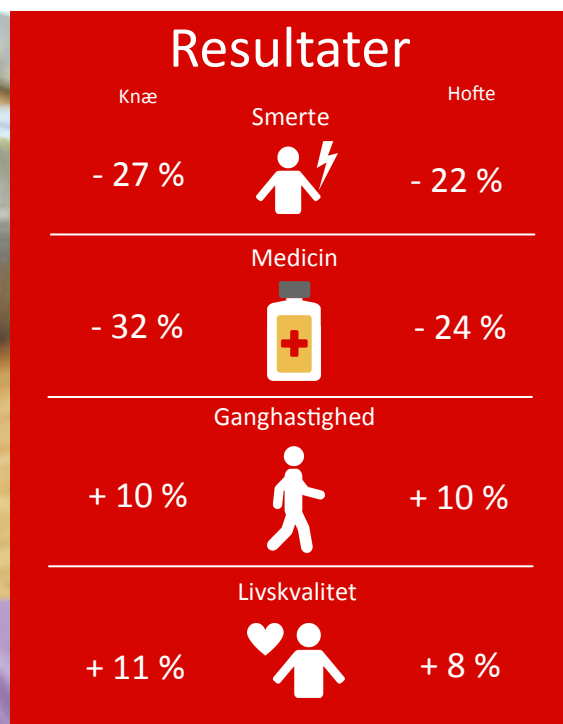
Halvdelen af knæpatienterne og en tredjedel af hoftepatienterne har tidligere haft en skade i knæ/hofte. Halvdelen af knæpatienterne har besvær med modsatte knæ og 1 ud af 5 har også besvær med et hofteled. Blandt hoftepatienterne har 1 ud af 4 besvær med modsatte hofteled og 1 ud af 3 har besvær med et knæled.

Andre sygdomme er almindelige. 1 ud af 3 har forhøjet blodtryk. Hjertesygdom, lungesygdom eller diabetes rapporteres hos 6-8 % for hver sygdom.

Resultater efter GLA:D®

Modelfoto: Colorbox

Lavere smerte

Efter GLA:D®-forløbet falder den gennemsnitlige smerteintensitet i knæ/hofte med 27 % (fra 47,9 til 35,0 mm på VAS 0-100) for knæpatienterne og 22 % (fra 47,3 til 36,8 mm på) for hoftepatienterne.

Lavere smerte og medicinforbrug, bedre fysisk funktion og højere livskvalitet

Medicinforbruger falder

Efter GLA:D®-forløbet falder andelen, der inden for de sidste 3 måneder har taget enten paracetamol, NSAID eller et opioid/opioidlignende præparat med 32 % for knæpatienterne (fra 62 til 42 %) og med 24 % for hoftepatienterne (65 til 49 %).

Andelen af patienter, der inden for de sidste 3 måneder har taget et opioid eller opioldlignende præparat falder fra 7 til 4 % for knæpatienterne og fra 8 til 5 % for hoftepatienterne.

Bedre fysisk funktion

For både knæ- og hoftepatienterne øges ganghastigheden gennemsnitligt med 10 % fra 5,0 km/timen før GLA:D®-forløbet til 5,5 km/timen efter GLA:D®-forløbet. Før GLA:D®-forløbet anvendte 1,8 % af patienterne ganghjælpemiddel ved funktions-testen og tilsvarende 1,1 % efter GLA:D®-forløbet.

Højere livskvalitet

Efter GLA:D®-forløbet forbedres den gennemsnitlige livskvalitet relateret til knæ/hofte med 11 % for knæpatienterne og 8 % for hoftepatienterne.

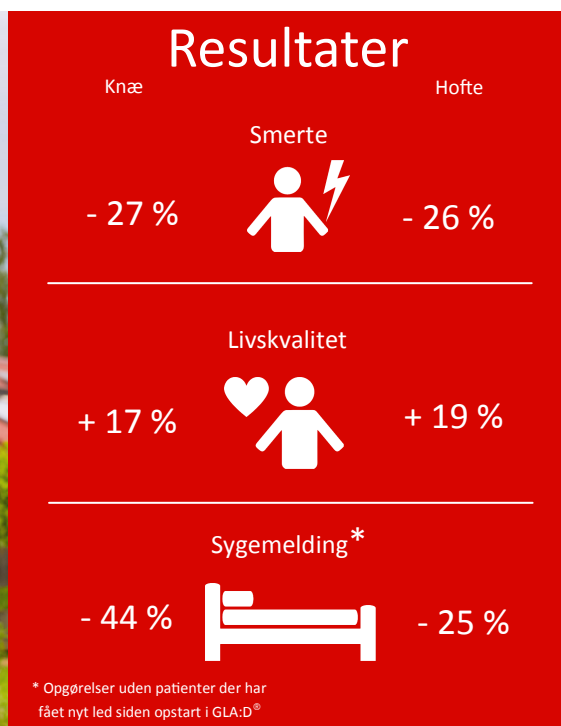
Deltagelse i GLA:D®

8 ud af 10 har deltaget i begge teorisesioner og tilsvarende har 8 ud af 10 deltaget i minimum 10 sessioner af gruppetræning.

Resultater 1 år efter GLA:D[®]

Modelfoto: Colarbox

Lavere smerte

Et år efter opstart i GLA:D[®]-forløbet fastholdes reduktionen i smerteintensitet. Knæpatienterne har en gennemsnitlig smertereduktion på 27 % og hoftepatienterne har en gennemsnitlig reduktion i smerteintensitet på 26 % i forhold til før GLA:D[®]-forløbet.

Lavere smerte, højere livskvalitet og færre sygemeldte

Højere livskvalitet

Et år efter opstart i GLA:D[®]-forløbet er den gennemsnitlige livskvalitet relateret til leddet yderligere forbedret. For knæpatienterne er livskvaliteten forbedret med 17 % og for hoftepatienterne er livskvaliteten forbedret med 19 % i forhold til før GLA:D[®]-forløbet.

Færre er sygemeldte

Blandt knæpatienter, der ikke har fået nyt led i opfølgingsperioden, falder antallet der inden for det seneste år har været sygemeldte på grund af deres led med 44 %. Antallet falder fra 695 knæpatienter før GLA:D[®]-forløbet til 388 et år efter opstarten af GLA:D[®]-forløbet.

For knæpatienter, der har fået nyt led i opfølgingsperioden, er der næsten en fordobling i antallet af sygemeldte på grund af deres led. Antallet stiger fra 72 knæpatienter før GLA:D[®]-forløbet til 134 et år efter opstarten af GLA:D[®]-forløbet.

Blandt hoftepatienter, der ikke har fået nyt led i opfølgingsperioden, falder antallet, der inden for det seneste år har været sygemeldte på grund af deres led med 25 %. Antallet falder fra 101 hoftepatienter før GLA:D[®]-forløbet til 76 et år efter opstarten af GLA:D[®]-forløbet. For hoftepatienter, der har fået nyt led i opfølgingsperioden, er der en fire-dobling i antallet af sygemeldte på grund af deres led. Antallet stiger fra 19 hoftepatienter før GLA:D[®]-forløbet til 99 et år efter opstarten af GLA:D[®]-forløbet.

Patienter der får nyt knæ- eller hofteled

8 % af knæpatienterne og 17 % af hoftepatienterne angiver efter 1 år, at de har fået nyt knæ- eller hofteled siden opstart i GLA:D[®]-forløbet. Analyserne er gentaget uden patienter, der har fået nyt led, og kun sygemelding påvirkes markant af dette.

GLA:D® i 2017

GLA:D® i Kina

GLA:D® Kina blev startet af ortopædkirurger fra Peking University People's Hospital i samarbejde med GLA:D® i Danmark. Det første GLA:D®-kursus i Kina blev afholdt i september 2017. Da fysioterapeuter ikke traditionelt set er involveret i behandling af patienter med artrose i Kina, er det ortopædkirurger og sygeplejersker, der tilbyder GLA:D® i Kina. Der har derfor været et længere forløb forud for det første kursus, hvor den kinesiske delegation besøgte SDU og omvendt for at sikre at kvaliteten af behandlingen levede op til standarderne i GLA:D®. Resultaterne fra de første 147 patienter, der har deltaget i GLA:D® Kina, er opløftende, idet smerten reduceres med 40 %, samtidig med at patienternes funktion forbedres.

Pilotprojekt i Nigeria

I 2017 blev GLA:D® afprøvet i et mindre pilotprojekt i Nigeria i forbindelse med Christina Hvidtfeldts bacheloropgave i fysioterapi. Christina lavede et flot stykke arbejde i samarbejde med forskere og klinikere i Nigeria. Feedbacken fra patienterne var positiv, og de oplevede en forbedret funktion efter at have deltaget i GLA:D®. Det bliver spændende at se, om GLA:D® kan videreføres i Nigeria i fremtiden.

Specialer ved kandidatuddannelse

Johan R Laursen og Mia Boye Nyvang forsvarede i foråret 2017 deres specialer ved kandidatuddannelsen i fysioterapi på SDU med udgangspunkt i data fra knæpatienter i GLA:D®. Titlerne på deres specialer var henholdsvis "Association mellem klinisk erfaringsgrundlag og patient rapporteret effekt med udgangspunkt i praksis, baseret på retningslinjerne for Godt Liv med Artrose i Danmark" og "Identifikationen af prædiktorer til at genkende deltagere med utilstrækkeligt resultat i Projekt GLA:D®".

Medicinforbrug

To svenske medicinstuderende, Patricia Goro og Emily Gromelsky Ljungcrantz, besøgte SDU i efteråret 2017. De så nærmere på medicinforbruget blandt knæ- og hoftepatienter i GLA:D® og understøttede en forbedret kategorisering af de forskellige præparater, der indsamles oplysninger om i GLA:D®.

Kontakt GLA:D®

Kontakt

www.GLAiD.dk

Info:
glaid@health.sdu.dk

Support for klinikere:
support@glaid.dk

Datagrundlag

Opgørelser i årsrapporten er baseret på oplysninger fra GLA:D®-registret, indsamlet i perioden 29. januar 2013 til 31. december 2017.

88 % af de patienter, der har været ved første besøg hos fysioterapeuten, har udfyldt patientskema ved første besøg. Efter behandlingsforløbet er svarprocenten 84 % og 12 måneder efter første besøg er svarprocenten 70 %. Fysioterapeutens skema efter behandlingsforløbet er udfyldt for 72 %. Formular med testresultater før behandling er udfyldt for 96 % af deltagerne, og testresultater efter behandlingsforløbet er udfyldt for 74 %. Opgørelserne er fratrukket deltagere, der er stoppet undervejs, og der er indregnet en mulighed for at skemaerne kan være forsinket op til én måned.

Analyser af resultater efter GLA:D® er baseret på forløb, hvor der foreligger informationer både før behandlingsforløb og efter behandlingsforløb hhv. et år efter behandlingsforløb. I opgørelsen af sygdomsindgang indgår kun patienter, der både før og efter GLA:D®-forløbet ikke er på pension eller efterløn.

Tolkning af resultater

Analyserne i årsrapporten er udelukkende deskriptive og resultaterne bør tolkes med forsigtighed.

Datagrundlaget er baseret på validerede spørgeskemaer, objektive funktionstests samt spørgsmål for hvilke validiteten ikke er undersøgt. I dataindsamlingen er der taget hensyn til at opnå så høj validitet som muligt under de givne forhold, hvor data er indsamlet i klinisk praksis uden tæt kontrol. Det kan derfor ikke afvises, at nogle informationer kan være forbundet med usikkerhed.

I analyserne tages der delvist højde for konkurrerende årsagsfaktorer ved at gentage analyserne uden patienter, der har fået indsat knæ- eller hofteledsalloplastik i follow-up perioden. Der er derfor taget højde for den mest oplagte konkurrerende årsagsfaktor. Da der ikke indgår en kontrolgruppe i analyserne er det muligt, at andre faktorer end GLA:D®-forløbet kan have påvirket resultaterne.

Størstedelen af deltagere i GLA:D® er folk, der kan og er villige til at betale for et forløb på en privat klinik og som har mulighed for at møde op på klinikken. Det kan derfor ikke udelukkes, at patienternes sammensætning har indflydelse på resultaterne.

Samlet set vurderes generaliserbarheden af rapportens resultater at være acceptable i forhold til patienter med knæ- og/eller hofteartrose, der har mulighed for og er motiveret til at deltage i et GLA:D®-forløb. Dette dog med forbehold for de beskrevne svagheder ved dataindsamlingen og ved manglende kontrolgruppe.

Rapporten er udarbejdet af: Dorte Thalund Grønne, Ewa Roos og Søren Thorgaard Skou, GLA:D®, Forskningsenheden for Muskuloskeletal Funktion og Fysioterapi, Institut for Idræt og Biomekanik, SDU, April 2018.
Ansvarlig for GLA:D®: Ewa Roos, eroos@health.sdu.dk og Søren T. Skou, stskou@health.sdu.dk